

Yếu tố môi trường quyết định chất lượng sự sống

↔ DSCKII. TRẦN TRẮP

Cuộc sống của con người hoàn toàn gắn chặt với môi trường xung quanh, như học thuyết y học phương Đông “Thiên nhân hợp nhất” và cũng như y học phương Tây “Con người là một vũ trụ nhỏ sinh tồn trong một vũ trụ lớn là môi trường thiên nhiên xung quanh”.

Cách đây hơn 100 năm, Karl Marx đã từng cảnh báo cho loài người rằng: “Nền văn minh nếu như nó phát triển một cách tự phát và không được hướng dẫn tự giác thì sẽ để lại phía sau nó một hoang mạc”. Lời tiên tri đó đã được chứng minh, hiện trạng ô nhiễm môi trường sống trong vài chục năm gần đây đã dần dần bao, lù, mua dá, sặc lở đất... bất thường. Nước ngọt ngày càng khan hiếm, lại bị ô nhiễm nghiêm trọng.

Theo thông báo của Liên hiệp quốc, hàng năm, có tới 5 triệu người chết vì ô nhiễm môi trường nước, hơn 1 tỷ người đang thiếu nước ngọt (nước sạch). Còn nước biển do băng tan đang dâng lên làm nhiều vùng bị ngập, ảnh hưởng đến sản xuất và đời sống. Biển không chỉ bị ô nhiễm do nước thải công nghiệp, nước thải dân dụng, tai nạn tràn dầu, nạo dánh bắt bằng thuốc nổ... làm ô nhiễm môi trường nghiêm trọng. Trong nông nghiệp, việc dùng hóa chất bảo vệ thực vật, thuốc trừ sâu rất độc hại. Theo trung tâm

khoa học tự nhiên và công nghệ quốc gia có 10 hóa chất cực độc gây độc cấp tính cho người và vật nuôi như: Ethoprosor, Editonphos, Mathidation, Metholony, Triaphosof, Omethoat, Carboduran, Didorvos, Dicrotophos, Endosulfan. Đáng quan tâm là có rất nhiều thuốc được pha chế từ 10 hóa chất này đang lưu hành tự do, không có sự kiểm soát, quản lý chặt chẽ nên nhiều vụ ngộ độc rau quả, thức ăn đã xảy ra với số lượng lớn.

Một thực trạng nữa là các chất thải công nghiệp như khí độc, khói, nước thải, chất rắn... ngày càng gia tăng ô nhiễm môi trường. Hàng năm, có trên 2,1 triệu người chết do ô nhiễm không khí do con người gây ra - là vấn đề hết sức bức xúc. Nguyên nhân có cả khía cạnh, chủ quan, quản lý, chỉ đạo.. nhưng nguyên nhân sâu xa và quan trọng nhất là chưa coi trọng giáo dục môi trường nhân văn.

Vậy, môi trường nhân văn là gì? Về định nghĩa xin dành cho các nhà khoa học, nhưng ta có thể hiểu môi trường nhân văn là môi trường chứa đựng những tư tưởng, đạo đức, văn hóa của con người về thế giới tự nhiên và những phẩm chất văn minh trong sự phát triển kinh tế xã hội trên mọi bình diện. Cho nên trong quá trình giáo dục môi trường nhân văn phải nhằm khơi dậy những đặc tính, những phẩm chất cao quý về tư tưởng,

tinh thần, nhân cách cao thượng “mỗi người vì mọi người” và mối quan hệ “thiên, địa, nhân”, chống lại lối sống ích kỷ, thực dụng, lối sống kém văn hóa; nhất là trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đã thái ra môi trường sống sự ô nhiễm nghiêm trọng, vượt qua tầm kiểm soát của con người; nhất là khi những thành tựu hiện đại nằm trong tay kẻ bất nhân, làm giàu bất kể mọi giá. Vì vậy, phải coi trọng giáo dục môi trường nhân văn nhằm xây dựng một cuộc sống giàu tính nhân văn, lòng hiếu thiện, nhân ái, là vấn đề cấp bách có tính sống còn nhằm phát triển công nghiệp hóa, hiện đại hóa bền vững.

Từ tình hình trên, chúng ta có thể khẳng định “chất lượng môi trường thiên nhiên quyết định chất lượng cuộc sống của con người trên hành tinh này, trên đất nước này”. Điều này đã được chứng minh bởi các cụ trưởng thợ đều sống ở nơi có môi trường thiên nhiên tốt nhất, ngược lại, nhiều vùng bị chết yếu do ung thư, bệnh vẩy da, gan mật...

Môi trường thế kỷ XXI mà nhân loại hướng tới là “Xanh, sạch, đẹp”. Mục tiêu này kêu gọi mọi người quan tâm tới nguy cơ môi trường sống đang đe dọa cuộc sống trên trái đất, tìm mọi cách ngăn chặn nó để trái đất mãi mãi là “cái nôi” tốt nhất cho con người và sinh vật tồn tại, phát triển bền vững. *